Yayım Tarihi: 24.10.2025 - **Yazar:** Ferdi Asım Hellaç

KURGAN Sistemi, Mali Müşavirlik Mesleği ve Yeni Denetim Yaklaşımı

1. KURGAN Sisteminin Kuramsal ve Hukuki Çerçevesi

1.1 Tanım, Amaç ve Mali Milat

Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı tarafından **1 Ekim 2025** tarihi **sahte belge ile mücadelede yeni bir dönemin başlangıcı** olarak ilan edilmiştir. KURGAN, mükelleflerin kuruluş aşamasına odaklanan, **sıfırıncı gün mantığına** göre çalışan ve işlem riskini cari verilerle hesaplayan bir vergisel risk analiz sistemi olarak tanımlanmıştır. Bu tarihten sonraki fiillerde, sahte belge kullanma incelemelerinde **bilerek kullanmanın esas, bilmeden kullanmanın ise istisna** kabul edilerek **kast değerlendirmesinin daha katı bir şekilde yapılacağı** duyurulmuştur.

1.2 Risk Analiz Mekanizması ve Kriterler

KURGAN, yapay zekâ destekli analizlerle mükelleflerin ticari faaliyetlerindeki sapmaları tespit ederek risk puanlaması yapar. Sistemin incelediği temel risk alanları şunlardır:

i. Sahte / Tutarsız Belge kullanımı.

ii. Beyannameler arasındaki dengesizlik ve tutarsızlıklar.

iii. Fiili ve kayıtlardaki **Stok Uyumsuzluğu**.

iv. Sektörel Sapma ve e-Belge Hataları.

1.3 KURGAN Yazılarının Hukuki Niteliği (VUK 148'inci Md)

KURGAN sisteminin risk analizi sonucu mükelleflere gönderilen yazılar, bir inceleme veya koda alma uygulaması olmayıp, **Vergi Usul Kanunu'nun 148'inci maddesinin** verdiği yetkiye dayanılarak yazılan **bilgi isteme** yazıları mahiyetindedir. Bu yazılar, denetimin kendisi değil, **denetimin habercisi** olarak mükelleflere risk sinyali vermektedir.

2. Mali Müşavirlik Mesleğinin Dönüşümü ve Uyum Rehberliği

2.1. Mesleki Rolün Evrimi ve Sorumluluk Sınırları

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

KURGAN sistemiyle birlikte, meslek mensupları, sahte belge ile mücadele sürecine aktif katılım gösteren birer **paydaş** olarak konumlandırılmıştır. Meslek mensuplarından beklenen temel görev, alıcı mükelleflere risk durumları ile ilgili **rehberlik** etmeleridir.

i. **Yetki Kısıtlılığı:** Mali müşavirlerin ticari işlemin doğruluğunu (gerçekliğini) tespit etme gibi bir görev veya yetkisi bulunmamaktadır. Yazıların muhatabı alıcı mükelleflerdir ve belgenin sahte olup olmadığına en doğru kararı mükellefin kendisinin vermesi beklenmektedir.

ii. **Sorumluluk Garantisi:** VDK Başkanlığı, kendi teşkilatına yolladığı yazıyla, KURGAN yazılarında meslek mensuplarından herhangi bir bilgi istenmediğini ve kendilerine herhangi bir sorumluluk yüklenmediğini bildirmiştir. Ancak organize bir şekilde sahte belge düzenleme fiillerine iştirak eden meslek mensupları bu garantinin dışındadır.

2.2 İspat Yükü ve VDK Genelgesi

Mali müşavirlerin rehberlik hizmetinin en kritik noktası, Vergi Denetim Kurulu (VDK) tarafından yayımlanan **18.04.2025 tarihli "Sahte Veya Muhteviyatı İtibarıyla Yanıltıcı Belge Kullanma İncelemeleri İle VUK'un 160/A Maddesi Kapsamındaki İncelemeler Hakkında Genelge"** kapsamında, sahte belgelerin **bilerek kullanılıp kullanılmadığının** belirlenmesi amacıyla Vergi Müfettişleri tarafından yapılması gereken 13 temel araştırma kriteri aşağıda sıralanmıştır:

i. **Düzenleyicinin Durumu:** Sahte belgeyi düzenleyen mükellef hakkında tanzim edilmiş olan Vergi Tekniği Raporunda söz konusu belgenin bilerek kullanıldığına yönelik bir tespit bulunup bulunmadığı.
ii. **Faaliyet Konusu İlişkisi:** Kullanılan sahte belge içeriği mal ve/veya hizmetlerin mükellefin faaliyet konusu ile ilgili olup olmadığı, bu giderlerin mükellefin faaliyetini sürdürmek için katlanması gereken giderlerden olup olmadığı.
iii. **Mali Oranlar:** Sahte belge tutarının hangi maliyet/gider hesaplarında izlendiği ve bu hesaplar içerisindeki oranı ile sahte belgeye istinaden indirim konusu yapılan KDV tutarının toplam indirilecek KDV tutarı içerisindeki oranı.
iv. **İlişkili Kişi Durumu:** Mükellefin, kullanılan sahte belgeyi düzenleyen mükellef ile ilişkili kişi kapsamında olup olmadığı, aynı meslek mensubundan hizmet alımı verisinin bulunup bulunmadığı veya mali müşavirin sözleşme feshine ilişkin ifadeleri.
v. **Vergi Uyum ve Karlılık:** Mükellefin sektörüne ve faaliyet konusuna göre tespit edilebildiği ölçüde karlılık oranı, iş hacmi ve cirosuna göre tahakkuk eden vergi durumu (sürekli zarar veya devreden KDV beyan etme ya da çok düşük vergi beyan etme, vergiye uyumu vb.).
vi. **Belge Kaynağı Çeşitliliği:** Kullanılan sahte belgelerin birden fazla mükelleften alınıp alınmadığı.
vii. **Depolama Kapasitesi:** Mükellefin kullandığı sahte belge içeriğindeki mal miktarını depolayabilecek kapasitesinin olup olmadığı.
viii. **Sevkiyat ve Güzergâh Tespiti:** Kullanılan sahte belge içeriğindeki malların sevkiyatına yönelik olarak sevk/taşıma irsaliyesi, teslim tesellüm belgesi vb. ibraz edilip edilmediği, **plaka takip sistemi kayıtlarıyla sevkiyat güzergâhının uyumu** ve nakliye vasıtalarının niteliğine ilişkin tespitler.

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

ix. **Ödeme Gerçekliği:** Kullanılan sahte belge tutarlarına ilişkin ödemelerin nasıl gerçekleştiği (fiktif olup olmadığı, iade edilip edilmediği), çek ile yapılan ödemelerde ciro silsilesi, çeki tahsil eden ile düzenleyen arasında ilişki olup olmadığı, Doğrudan Borçlandırma Sistemi (DBS) kullanılıp kullanılmadığı.
x. **Önceki Yoklama Sonuçları:** Mükellef nezdinde daha önce yapılmış yoklamalarda, sahte belgede yer alan veya benzer nitelikli emtiaya ilişkin bir tespit bulunup bulunmadığı.
xi. **Kullanım Sıklığı ve Geçmiş İncelemeler:** Mükellefle ilgili daha önce vergi incelemesi yapılmışsa bu incelemelerdeki sonuçlar, sahte belge kullanma sıklığı (kaç farklı mükelleften alındığı, vergilendirme dönemlerine yaygınlığı) ve daha önceki yıllarda kast unsuru ortaya konulan bir raporun bulunup bulunmadığı.
xii. **Ortak/Yönetici Geçmişi:** Mükellefin ortak veya yöneticileri ile mükellefin ortak veya yönetici olduğu mükelleflerle ilgili daha önce yapılan sahte belge düzenleme ve kullanma tespitleri.
xiii. **Elektronik İmza Uyumu:** Kullanılan sahte belgelerin düzenlenme tarihleri ile elektronik imza tarihlerinin uyumlu olup olmadığı.

KURGAN sistemi, **meslek mensuplarını pasif kayıt tutuculuk rolünden çıkararak**, aktif bir **risk danışmanı** ve **uyum rehberi** pozisyonuna taşımıştır. Mali müşavirlerin temel görevi, KURGAN yazıları ile riskli olduğu sinyali verilen işlemlerde, mükellefe Vergi Usul Kanunu (VUK) ve VDK genelgeleri çerçevesinde en doğru kararı vermesi için yol göstermektir. Bu süreçte müşavir, kendisinin ticari işlemin doğruluğunu tespit etme yetkisi olmadığını hatırlatarak , tüm sorumluluğun mükellefe ait olacağını teyit etmeli ve mükellefin kararına göre hareket etmelidir. Bu rehberlik, mükellefin ileride karşılaşabileceği ağır mali ve cezai sonuçları önleme potansiyeli taşır.

- Mali Müşavirin Yol Haritası (Gerçeklik Kanıtı): Mükellefle yapılan değerlendirmede, **işlemlerin gerçek olduğu kanaatine varıldıysa** , meslek mensubu rehberliğinde bu 13 kritere yönelik delil toplanmalı ve bilgi/belgeler ibraz edilmek üzere saklanmalıdır. Bu, özellikle mükellefin belgenin satın aldığı mal veya hizmeti sağlayana ait olmadığını bilmediği durumlarda, işlemin gerçekliğinin kanıtlanmasında fayda sağlayacaktır. Önemli kriterler arasında; mal miktarını depolayacak kapasite, sevkiyata ait belgelerin ibrazı (sevk/taşıma irsaliyesi, teslim tesellüm belgesi vb.) ve **plaka takip sistemi kayıtlarıyla sevkiyat güzergâhının uyumu** bulunmaktadır. Bu belgelerin toplanması, mükellefin henüz inceleme safhasında olmadığı bu aşamada yeterlidir.

- Düzeltme Beyannamesi Seçeneği: Öte yandan, **işlemlerin gerçekliğinin kanıtlanmasında güçlük çekileceği düşünülüyorsa** , mükellefe **pişmanlıkla düzeltme beyannamesi** verilmesi gerektiği bilgisi aktarılmalıdır. Zira işlemin gerçek olmadığı/olmayabileceği düşünülüyor ise, riskli bulunan mali belgelerin kayıtlardan çıkarılması ve düzeltme beyannamesi verilmesi, VUK'un 344 ve 359. maddeleri uyarınca ağır mali ve cezai sonuçlardan korunma açısından **en doğru seçenek** olarak değerlendirilmektedir.

3. KURGAN Yazışma Yöntemi ve E-Posta Prosedürü

3.1 Yanıtlama Prosedürleri ve Usulsüzlük Riski

KURGAN yazılarına cevap vermek zorunlu değildir; ancak, **cevap verilmemesi halinde incelemeye alınma ihtimali artacağı** gibi, VUK'a göre **usulsüzlük cezası** kesileceğinden, cevap verilmesi tavsiye edilmektedir. Cevap yazılarında **yalnızca istenilen hususlara cevap verilmesi** yeterlidir. Yazılar, kabaca riskli işlemlere dair belgelerin

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

işletme kayıt ve beyanlarında yer alıp almadığını sormaktadır. İşlemlerin gerçekliğine ilişkin detaylı bilgi ve belgelerin eklenmesi zorunlu değildir.

3.2 Mali Müşavir Tarafından Mükellefe E-Posta İle Risk Bildirimi

Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Birliği (TÜRMOB); meslek mensuplarının, hukuki süreçlerin şeffaflığı ve sorumluluğun tespiti için **mükellefe e-posta ile risk bildirimini yapmasını ve kararını sormasını önermektedir.** E-posta, VDK yazısında firmanın bazı işlemlerinin riskli bulunduğunu bildirmeli ve şu kritik hususları içermelidir:

i. Sahte mali belge kullanımının **Vergi Usul Kanunu'nun 344 ve 359'uncu maddeleri** uyarınca **ağır mali ve cezai sonuçları bulunduğunu hatırlatmak**.
ii. Mükellefin, mali belgelerin **kayıtlardan çıkarılmasını veya düzeltme beyannamesi verilmesini** isteyip istemediğini sormak.
iii. Mükellefin **kararının bildirilmemesi halinde kayıtlarda değişiklik yapılmayacağını** ve **tüm sorumluluğun mükellefe ait olacağını** teyit etmek.

4. Sonuç

Yayımlanan mesleki kılavuz ve rehberler, **1 Ekim 2025 mali miladı** ile uygulamaya konulan **KURULUŞ GÖZETİMLİ ANALİZ (KURGAN)** sistemine karşı mali müşavirlik mesleği için bir uyum stratejisi ve yeni bir standart tanımlamaktadır. KURGAN, **VUK'un 148'inci maddesine** dayanan bilgi isteme yazılarıyla, ticari işlem riskini **cari verilerle** tespit eden ve **önleyici denetimi esas alan** yeni bir yaklaşımdır. Bu süreç, meslek mensuplarını pasif kayıt tutuculuktan çıkararak, aktif bir **risk danışmanı** ve **uyum rehberi** pozisyonuna taşımıştır.

Mali müşavirlerin bu süreçteki başarısı ve mesleki sorumluluktan korunması, üç kritik adımın yönetimine bağlıdır: Öncelikle, yeni dönemde sahte belge kullanımında **bilerek kullanmanın esas** kabul edileceği gerçeğiyle mükellefleri uyarmak ve **18.04.2025 tarihli VDK Genelgesi** ile belirlenen **13 somut kritere** göre delil toplama konusunda rehberlik etmek gerekmektedir. İkinci olarak, mükelleflerin tebliğ edilen **KURGAN yazılarına** usulsüzlük cezası riskinden kaçınmak adına cevap vermelerini sağlamak ve cevabın yalnızca istenilen hususları içermesi konusunda yönlendirme yapılmalıdır. Son olarak, mükellefin işlemlerin gerçekliğinin kanıtlanması veya **pişmanlıkla düzeltme beyannamesi** verilmesi yönündeki **nihai kararını e-posta** ile yazılı olarak teyit etmek, böylece tüm sorumluluğun mükellefe ait olacağını kayıt altına almak önemli bir husustur. Bu rehberlik görevi, yalnızca mesleki riski bertaraf etmekle kalmayacak, aynı zamanda mesleğin danışmanlık değerini de önemli ölçüde artırarak süreci verilen emek ölçüsünde gelire dönüştürmeyi temel öncelik haline getirecektir.

Ferdi Asım Hellaç
Mali Müşavir

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

YASAL UYARI : İnternet sitemizde yer alan yazıların tüm hakları saklıdır. Ancak yazar ve site kaynağının aktif linkine yer verilerek alıntı yapılabilir. YAZILAR AYNEN YAYIMLANAMAZ. Aksi yönde eylemler hakkında Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki tazminat ve ceza hükümlerinin uygulanması için hukuki süreçler başlatılacaktır.

Kaynak : https://hellac.com/blogdetay/kurgan-sistemi-mali-musavirlik-meslegi-ve-yeni-denetim-yaklasimi
Erişim Tarihi : 11.09.2026

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.